

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

<p>Prețul gazetei :</p> <p>Pe an 15 cor.</p> <p>Pe jumătate de an 8 „</p> <p>Pentru străinătate 20 „</p>	<p>Redacția și administrația :</p> <p>Cernăuți, strada Dominicului 16A</p> <p>Apare în fiecare Duminică.</p>	<p>Inseratele :</p> <p>Un rând petit odată . . . 40 bani</p> <p>De două ori 70 „</p> <p>De trei ori 100 „</p> <p>Un număr costă 30 bani.</p>
---	---	---

APEL

pentru înființarea unei

„Case de copii orfani români în Bucovina“.

(Scrisoare din câmp.)

De douăzeci de luni de zile, de când ține marele războiu, noi Românii bucovineni ni-am împlinit cu credință datoria noastră față de tron și patrie, vărându-ne sângele în luptă grea cu dușmanii împărăției.

Mai avem încă de împlinit o mare datorie față de **noi înși-ne**. Mii din frații noștri, căzuți în luptă, și-au lăsat copiii pe drumuri, iar statul, care are de îngrijit de milioane de suflete, cu greu va putea îngriji de toți orfanii noștri așa cum ar fi îngrijit părinții lor în vreme de pace și bunăstare.

Ca cinste și răsplată față de soldații noștri căzuți și ca întărire a viitorului neamului nostru se cuvine să urmărim pilda frumoasă a fraților noștri ardeleni, punând temelia unei **case de copii orfani români în Bucovina**.

Subsemnații în numele lor și a o mulțime nesfârșită de camarazi bucovineni dela regimentele 41 și 22 se adresează pe calea aceasta către Î. P. S. S. părintele mitropolit, către toți deputații și fruntașii noștri români acasă cu rugarea, să pună la cale realizarea acestei dorinți, care, nu ne îndoim, trebuie să fie dorința fiecărui bun Român bucovinean.

Poșta de câmp Nr. 26, în Martie 1916.

Aurel Moldovan, sergent major.

Casian Tiron, corporal.

Jancovschi Alexandru, fruntaș.

I. Maximiuc, sergent major.

Adrian Piticariu, strajameșter.

Emilian Netea, locotenent.

Vasile Bordian, cadet.

Nicolae Vitriuc, sublocotenent.

Vasile Ionesi, stegar.

Traian Botezat, asp. de cadet.

Teodor Dolinschi, cadet.

Dumitrașciuc, cadet aspirant.

Georgi Cârdei, serjent.

Aurel Polonic, aspirant de cadet.

Eudoxiu Scalat, serjent major.

George sublocotenent.

Mihai Mironovici, cadet în res.

Simion Chiriliuc, cadet în res.

Octavian Vasilovici, asp. de cadet

Simion Rușceac, voluntar.

Vasile de Popescu, asp. de cadet.

Alexandru Irimiciuc, corporal.

Eusebie Siretean, asp. de cadet.

România.

Amăgită de făgădueli deșarte România, călcând cuvântul cu care era legată cu noi și Germania pentru caz de războiu, a trecut în luna lui August 1916 în tabăra dușmanilor noștri și pela St. Maria a pornit războiul în contra noastră, crezând, că găsindu-ne nepregătiți cu ușurință ne va zdrobi. La început norocul părea a fi pe partea Românilor. Dară curând i-a ajuns mânia noastră. Adunând în grabă oștiri am năvălit în văile frumoase ale Munteniei. O parte din armata românească a fost zdrobită, iar pe cealaltă am mânat-o până peste Focșani și Brăila. Întreaga Muntenie, Dobrogea și o parte din Moldova au fost cucerite; zeci de mii de ostași români au trebuit să se jertfiască; zeci de mii de soldați și o mulțime de tunuri au căzut în mâinile noastre. Oștirea trufașă, care avea să cuceriască Transilvania, bătută în loc să bată, e nevoită acuma să apere restul din țară.

În urma înfrângerilor grele ce a suferit România și nu mai puțin în urma desamăgirilor din partea noilor prieteni, au început să se lămuriască păreriile celor orbiți de amăgirile agenților dușmani. Glasurile acelor, cari în toiul agitațiilor nebune în contra noastră au fost năbușite, au început a se desluși din nenorocire încercând să găsiască o scăpare pentru România.

Politica nesocotită a lui Brătianu, care a adus nenorocirea peste România, e acuma osândită din toate părțile.

Carp, Maiorescu (care a murit anul trecut), Marghiloman, Stere, cei mai de frunte politicieni și oameni de stat ai României, lucră acuma din răspuțeri, să aducă țeara iarăși pe calea cinstită, s'o vadă iarăși alături de noi. Fostul ministru al României în Germania, Beldiman, care din capul locului a prevăzut nenorocirea României, nici nu s'a întors în țară dela declararea războiului. Petrecând cătăva vreme în Danemarca, Beldiman s'a întors abia acuma la București și a pornit o mișcare în contra lui Brătianu și a regelui Ferdinand, cari au nenorocit țeara. Zilele trecute Beldiman a ținut o adunare mare la Craiova, în care a arătat primejdiile ce o așteaptă pe România din partea aliaților ei de

acuma. Unica scăpare pentru România e numai ruperea legăturilor de acuma, și unirea strânsă cu Austria.

Marghiloman, fostul ministru pentru afacerile străine și conducătorul partidului conservator din România, a avut înaintea Crăciunului o convorbire cu un redactor, căruia i-a deslușit păreriile sale despre soarta României.

În convorbirea aceasta, care e de o însemnătate deosebită, Marghiloman a spus între altele:

»România s'a ales din războiul acesta cu învățătura, că politica aleasă de stăpânirea ei a fost minciunoasă și că pe viitor ea va trebui să urmeze alte căi. Atât aice la București cât și în părțile României cutropite de Ruși, osândesc acuma cu toții hotărârea nesocotită și criminală a guvernului nostru, și tocmai de aceia ași fi fericit, dacă mi s'ar da prilej, să pot contribui la descurcarea situației de acuma, și anume astfel, ca viitoriul României să fie legat statornic de soarta puterilor centrale, la cari suntem avizați din cauza necesităților politice și pe cari nici când n'am fi trebuit să-i părăsim.

Cu Rusia nu putem lega soarta noastră. Rusia e concurentul nostru firesc pe terenul economic. Solul românesc produce aceiaș ca și cel rusesc: grâne, petrol, lemn. Dară și din motive etice trebuie să căutăm sprijinire culturală la puterile centrale. România e o țară tânără și de aceia ușor poate cădea în acele greșeli, cari sunt peirea popoarelor tinere. Dacă am fi nu numai pe terenul politic și economic, ci și în de obște și pe terenul cultural dependenți de Rusia. ofițerii noștri tineri ar trebui să-și caute creșterea în Rusia, noi însă trebuie să ne scutim de orișice slăbiciune asiatică — de aceia am fost eu cât și toți prietenii mei, cu toate că avem atâtea legături cu Franța, contrarii Franței dela momentul, în care Francezii s'au fost legat de politica rusască în Balcani. De aceia din capul locului n'am putut urma politicei rusești și de aceia am apărat legătura cu puterile centrale (Austria și Germania) și am fi fericiți să putem cât de curând innoda din nou legăturile aceste.

În momentul de față se cer fapte. E posibil, că puterile centrale au o averziune, să pertracteze cu guvernul dela Iași. Trebuie însă să constatăm, că cele 300.000 de ostași români nici când n'au fost în rândurile acelor cari au agitat pentru războiu. Acești asmuțatori îndată la începutul războiului au dispărut și se află acuma la Petersburg ori la Paris, sau se ascund în țerile neutrale. Ofițerii și soldații, cari formează acuma rămășițele oștirii românești, formează cea mai bună parte a poporului nostru. Ei au împlinit în resignare datoria lor, când n'au putut altfel; pentru că erau cea mai bună parte din poporul nostru, au fost cruțați. Din rândurile lor nu va porni nici o rezistență, dacă în România se va forma un guvern nou, care să nu fie numai capabil, ci și vrednic de a pertracta. Numai cu un astfel de guvern — aceasta o înțeleg eu și simțesc pe deplin — puterile centrale ar putea încheia pace. Și dacă condițiunile păcii ar cere numai decât, ca regele, care a declarat războiu, să nu poată încheia pacea, presupun că regele va face pasul inevitabil, renunțând la tron. Atuncia însă vom trebui să grijim de o legătură statornică și intimă între poarele puterilor centrale și al României. Atuncia România, sprijinită de puterile centrale ar putea gândi la restaurarea țerii nimicite prin nesocotința nebună.

Soarta României.

(Cuvântarea rostită de deputatul Aurel Onciul în ședința sfatului împărătesc din 12 Iunie 1917.)

Înaltă cameră! Precum în mijlocul șesului un bolovan de stâncă, astfel între statele naționale ale Europei se înaltă vechia împărăție a Austriei, cu multele ei neamuri și graiuri, o minune neînțeleasă a vremurilor trecute. La întâia ochire, ea se pare un meșteșug al politicii împărătești, o adunătură de țeri și de popoare, care, troienită de suflarea istoriei, fără orice legătură, se ține numai de cercul obștesc al familiei domnitoare și din pricina aceasta, după gândul dușmanilor, ar trebui să se năruiască la întâia lovitură; în adevăr ea însă se arată atât de puternică

cât trece prin toate viforurile vremilor. Nici uraganul turcesc, nici grozăveniile războiului de treizeci și de șapte ani, nici loviturile strașnice ale lui Napoleon, nici rescoala de la anul 1848 și înfrângerea de la Solferino și de la Königgrätz, nici în urmă luptele uriașe ale războiului crunt de față nu a fost în stare să o doboare, și puterea aceasta neistovită dovedește, că împărăția trebuie să fie clădită pe temelii mai trainice decât cum le poate dura chiar dragostea cea mai mare față de casa domnitoare, ba chiar că ea este întemeiată pe o necesitate politică. Necesitatea aceasta însă nu-și poate avea obârșia, decât în cele două elemente ale fiecărui stat, în țeară și în popor.

Țeara supusă inriurinței împărăției este valea Dunării, cari din fire formează o unitate geografică și chiar din cauza aceasta tinde a deveni și o unitate economică și politică. În șesul Dunării, stăpânit odinioară de Români, rămase, după migrarea popoarelor, un număr de neamuri mai mici. În jurul platoului transilvănean, în care, ca într-o cetate, se adăpostise Români, urmașii descălicătorilor români, se așezaseră, de la veacul al șaselea înainte, la gurile Dunării Bulgarii, iar mai departe spre apus, până către Dalmația Sârbii, între râurile Vrbas, Cettina, Kulpa și Drava Croației, și în provinciile Panonia și Noricum până la Dunăre Slovenii. Dincolo de Dunăre, în velea râului March și până la munții bohemii descălicară Cehii, iar în munții spre răsărit Polonii și Rutenii. Toate neamurile acestea se compuneau la început numai din cete deosebite. Alcătuirea aceasta era amăsurată împrejurărilor în decursul migrării; nu se mai potrivea însă după descălicare; căci necesitatea de a apăra țeara căștigată împotriva vecinilor dușmani silite cetele să se unească spre apărare comună. Mișcarea aceasta începu îndată după descălicare, dură mai multe veacuri și avu de urmare înfiriparea mai multor state mici. Astfel se formă la 635 un stat bulgar sub ducele Kubrat. În veacul al șeptele, Slovenii înființară ducatul Carantaniei, iar în veacul al nouele Cehii ducatul Bohemiei și Leșii ducatul Poloniei. În veacul al zecele, Croații întemeiară statul lor și, în jurul Croaților, Sârbii se împreună în trei

voievodate. Rutenii formară principatul Haliciului, iar Români, cari mai înainte erau împărțiți în mai multe voievodate, înființară, după înfrângerea Cumanilor și după căderea împărăției româno-bulgare, în veacul al treisprezecele și patrusprezecele, principatele Munteniei și Moldovei.

Tuturor acestor descălicări comună li era tendința, de a uni întregul neam spre apărare astfel de a potrivi alcătuirea politică stării naționale. Temelia tuturor statelor nou înființate o forma deci legătura firească a oamenilor de același sânge și graiu, sau cu alte cuvinte ideea națională. Ideea aceasta deci nu este o descoperire a timpurilor noue, precum o pretind mulți, ci-i tot așa de veche ca și popoarele înșile. Poate că ea s'a manifestat la început numai fără conștiință, în mod instinctiv. Cu atât mai puternică trebuie să fi fost, pentrucă instinctul este totdeauna mai tare decât reflexiunea. Oricum, ideea națională era întâiul factor descălicător de state în valea Dunării și dădu naștere unui șir întreg de mici state naționale, menite a apăra fiecare neamul cutare.

Pentru scopul acesta însă puterile statelor acestora s'au arătat prea slabe; căci nici unul din ele nu fu în stare să se manțină. Deja în veacul al optele, ducatul sloven al Carantaniei fu încorporat Bavariei. În decursul veacului al zecele, Bohemia fu supusă împărăției germane, iar independenței tuturor celorlalte state naționale din valea Dunării îi făcu curând capăt năvala Ungurilor. Încă la începutul veacului al unsprezecele, Ungurii cuceriră bannatele române din apus și din Transilvania, iar la finea aceluiși veac, ei luară Croația. În decursul veacului al doisprezecele, voievodatele sârbești ajunseră sub stăpânire ungurească, iar începutul veacului al treisprezecele principatul Haliciului. După răpunerea Cumanilor, regele unguresc Bela IV cucerii câteva părți bulgărești, iar urmașul lui Bela, Ludvic cel mare, i-și supuse Muntenia și luă prin vazalul său Dragoș, voivodul Maramurășului, și Moldova. În puține veacuri, toate statele naționale din valea Dunării au dispărut cu desăvârșire. Popoarele împreunate în ele erau prea mici, spre a se putea valifica de sine, pe bază na-

țională dăduse greș ca factor descălicător de state și-și pierdu postul. Locul ei îl luă ideea împreunării silite a popoarelor dunărene sub stăpânirea ungurească spre apărare comună.

Dară nici ideea aceasta nu făcu ispravă. Deși popoarele din vorbă erau prea mici, spre a-și apăra neatârnat, ele totuși erau așa de mari ca să nu se lase înghițite și mistuite de Unguri. Ele i-și păstrară individualitatea lor națională și cu ea dorul de a-și duce viața lor proprie. Dorul acesta însă se opunea ideii fundamentale a statului unguresc, și sila de a i se împotrivi istovi astfel statul acesta, de-și pierdu puterea de rezistență. Câștigul atât de mare de pământ nu numai nu întări pe Ungur, ci dinprotivă, legându-i mâinile, îl slăbi mereu. Din pricina slăbiciunii acesteia, Ungaria nu mai fu în stare să deie piept Turcilor. Ea pierdu în pripă o țeară după cealaltă; Turcii cuceriră la 1439 Sârbia, la 1463 Bosnia, la 1483 Hercegovina, pânăce înfrângerea de la Mohaci (1526) făcu capăt independenței întregii Ungarii. Astfel nici ideea unirii silite a popoarelor dunărene nu s'a validat. Trebuia căutat alt chip pentru a apăra popoarele acestea.

Deja întâia năvală a Turcilor a făcut să se iște la popoarele amenințate de ei dorința de a-și da mâna. Amenințate de Turci erau mai ales Ungaria, Bohemia și țerile austriace, cari, aflându-se pe de o parte în valea Dunării, pe de altă parte în legătură cu împărăția germană, formau un fel de punte între țerile dunărene și puternica Germanie. După vederile timpurilor de atunci, cari priveau țerile de proprietate a caselor domnitoare, dorința de a-și da mâna își găsia expresia în contracte de moștenire. De contracte de acestea s'au încheiat un șir întreg. Ele însă au pregătit numai unirea dorită; unirea însăși nu s'a făcut pe temeiul moștenirii, ci pe acela al alegerii libere. Căci căzând în bătălia de la Mohaci la 1526 regele Ludovic II. al Ungariei și al Bohemiei, atât staturile ungurești ca și cele boheme nu vroiră să recunoască dreptul de moștenire al archiducelui austriac Ferdinand din căsătoria lui cu Anna, cea de pe urmă odraslă a familiei Jagellone, ci se înteriră pe dreptul lor de alegere. Pe temeiul drep-

tului acestuia, respingând apriat dreptul de moștenire, staturile Ungariei și ale Bohemiei, iar mai târziu și cele ale Croației, aleseră de voie rege pe archiducele austriac pe cuvânt că el, țerile lui fiind învecinate și totodată în legătură cu împărăția germană, »ar fi singurul în stare de a apăra popoarele amenințate de Turci«.

Alegându-se archiducele austriac rege al Ungariei și al Bohemiei, se înființă monarchia Austriei. Ea deci nu este rodul politicii de familie sau a încuscrii caselor domnitoare, precum se pretinde. Cuvândul: Tu felix Austria nube (războaie poarte alții, tu Austrie fericită mărește-te prin căsătorii) nu corespunde adevărului istoric. Lucrul a fost tocmai întors. Nu pentru că s'au încuscrit casele domnitoare, s'au împreunat țerile, ci pentru că țerile vroiau să se împreune, s'au încuscrit casele domnitoare. Căsătoriile domnești nu erau decât mijloc; ființa o forma necesitatea politică a unirii țerilor acestora pentru apărarea lor reciprocă.

Conforme ideii acesteia erau și modalitățile unirii. Căci unirea nu avu de urmare supunerea, necum contopirea lor cu țerile austriace. Dinprotivă. Unindu-se în Austria, atât Bohemia cât și Ungaria își rezervară anume independența lor. Astfel staturile boheme cerură și obținură de la Ferdinand, cu prilejul alegerii sale, juruința că va stăpâni Bohemia așa, parcă ar fi numai rege al Bohemiei, că va șede pe cât se poate în Bohemia, că, lipsind din țeară, va pune numai locoțiitori bohemi, că va lua numai slujbași din Bohemia și că se va încunjura numai cu sfetnici bohemi. Întocmai aceleși tocmele le făcură și staturile ungare și croate, cari pe deasupra cerură încă recunoașterea apriată a chrizovului lui Andrei II., ce cuprindea constituția Ungariei.

Temelia Austriei nu este deci nici casa domnitoare, nici dreptul de moștenire, nici cucerirea țerilor, ci singur numai unirea de voie, pe baza parității, spre a putea trăi de sine, dară totodată prea mari spre a peri. Și unirea lor, câtă vreme există ele și se află într'aceiași stare, este, din punct de vedere al propriei conservări, o necesitate politică atât de puternică, încât Austria — precum a zis-o deja Pa-

lacky, — ar trebui înființată din nou, dacă nu ar exista deja. Această necesitate politică formează stânca pe care este clădită Austria, și unirea de voie a unor popoare coordonate, izvorită din necesitatea aceasta, constituie formula care, conform legii că viața oricărei ființe este supusă condițiilor nașterii sale, va rămânea pururea hotărâtoare pentru existența ulterioară a monarchiei.

(Va urma).

Știri mărunte.

Calendar Ianuarie 1918

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Duminică	7 Sob. Sf. Ioan botez.	20
Luni	8 Cuv. George	21
Marți	9 Mart. Polieuct	22
Miercuri	10 Marcian	23
Joi	11 Cuv. Teodosiu	24
Vineri	12 M. Tațiana	25
Sâmbătă	13 Stratonie	26
Duminică	14 SS. P. uciși în Sinai	27
Luni	15 Cuv. Pavel	28
Marți	16 Inch. cu lanț Ap. Petru	29
Miercuri	17 Cuv. Antonie	30
Joi	18 Atanasie și Kiril	31
Vineri	19 Cuv. Macarie	1 Faur
Sâmbătă	20 Cuv. Eutim	2

Dela redacție. Duminica trecută n'am putut scoate foaia noastră din cauza unor greutăți, ce abia acuma li-am putut înlătura.

Numiri. La guvernul țerii au fost numiți comisari între alții: conducătorul prefecturii din Storojneț dr. Cucinschi și concepștii baronul Mustafa și Teofil Nichitovici. Ne bucură să constatăm, că la ocaziunea aceasta funcționarii români n'au fost trecuți cu vedere, precum s'a întâmplat la ultima numire de comisari superiori, când au fost preterați 6 comisari români, unii din cei mai bine evalificați funcționari la guvernul țerii. Cunoscând simțul de dreptate și loialitate a noului șef de țară, nu voim să credem, că preterarea funcționarilor români a fost intenționată și nădejduim că nedreptatea ce li s'a făcut va fi înlăturată.

Noi și germanii. În aceste vremuri grele e bine de făcut următoarele constatări, ca să cunoaștem, cine sunt prietenii noștri adevărați. Francezii, „frații latini“, ne cunosc tot așa de puțin ca și Englezul lacom, pentru care națiunile mici sunt numai o marfă de exploatare. În schimb Germanii au dovedit în repețite rânduri prin graiu și faptă dragostea lor față de noi. Un exemplu merită a fi amintit mai cu seamă acuma. Se știe că fostul profesor Dr. M. Friedwagner dela universitatea din Cernăuți, acuma în Frankfurt am Main, a făcut cu ani în urmă o uriașă și importantă colecție „Cântecul poporal român din Bucovina“. Privitor la aceasta operă, care încă n'a văzut lumina tiparului, extragem dintr'o scrisoare a d. Friedwagner, adresată unui prieten din Bu-

covina, următoarele: „Melodiile mele se află încă în Bucovina și fuseseră în primjdie de a fi nimicite. Textele din fericire sunt la mine“. Cu îngrijire și durere vorbește prietenul nostru ilustru despre neașteptata dușmănie a Românilor din regat față de poporul german. De aici vedem unde avem să-i căutăm pe prietenii noștri adevărați. Nici Englezul hrăpareț, nici Francezul, orbit de răz bunare, pentru cari România a jertfit floarea tinerimii pe câmpul de luptă nu sunt prieteni ai Românilor.

Ultime știri.

Războiul. În cele două săptămâni din urmă nici pe un front nu s'au purtat lupte mai mari. Italienii se pregătesc să prevină loviturii noastre, care îi amenință din munții Tirolului. Francezii și Englezii, în urma pertractărilor de pace cu Rusia, trăiesc în spaimă, că Hindenburg va aduna toate oștirile sale de pe frontul rusesc și va năpădi țara franțuzească. Englezii, după ce li-a succedat după jertfe mari să cuceriască Ierusalimul, nu cutează să înainteze mai departe în Palestina. Pierderea Ierusalimului nu e însă atât de însemnată în desvoltarea obștească a războiului și avem nădejdea, că Turcia va găsi mijloace, ca să-i scoată iarăși afară pe oaspeții hrăpareți.

Pacea. După neînțelegeri trecătoare delegații ruși s'au întrunit iarăși cu ai noștri la Brest-Litowsk, ca să urmeze pertractările de pace. Din partea Rușilor a sosit la Brest-Litowsk ca delegat însuși ministrul pentru afacerile esterne Troțchi. Precum era de așteptat greutățile ce sunt de înlăturat sunt mari. Mersul pertractărilor însă ni dă nădejdea, că Rușii în sfârșit totuși vor înțelege, că cererile lor nu au nici o bază reală. Noi ținem părți întinse ale Rusiei în puterea noastră, i-am bătut pe Ruși de atâtea ori și deci putem să cerem mai mult decât Rușii în baza dreptului celui mai puternic. Ca un semn deosebit de favorabil pentru mersul pertractărilor este faptul, că delegațiunea ucraină ia parte la pertractări în numele republicii Ucraina, care prin faptul acesta e indirect recunoscută ca stat independent. Numai România până azi n'a făcut nici o încercare de a intra în pertractări de pace cu noi.